

ЗНАЧЭННЕ СУЧАСНЫХ ІНФАРМАЦЫЙНЫХ ТЭХНАЛОГІЙ У ВЫВУЧЭННІ МОЎ

Фралоў Р.А.

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт інфарматыкі і радыёэлектронікі
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь*

Пятрова Н.Я. – к.філал.н., дацэнт

Артыкул прысвечаны ролі сучасных інфармацыйных тэхналогій у вывучэнні моў. Разглядаюцца агульныя тэндэнцыі і спосабы вывучэння замежнай ці роднай мовы пры дапамозе электронных рэсурсаў. Вызначаны вартасці і недахопы асобных інфармацыйных прадуктаў, прызначаных для вывучэння моў.

Сучаснае развіццё грамадства прыводзіць да павелічэння аб'ёму і ўскладнення задач, якія вырашаюцца ў галіне арганізацыі вытворчасці, працэсаў планавання і аналізу, фінансавай работы, сувязей з пастаўшчыкамі і спажыўцамі прадукцыі, аператыўнае кіраванне ўсім гэтым немагчыма без арганізацыі разнастайных працэсаў аўтаматызацыі і інфармацыйных тэхналогій.

інфармацыйныя тэхналогіі – працэсы, што выкарыстоўваюць сукупнасць сродкаў і метадаў збору, апрацоўкі і перадачы даных для атрымання інфармацыі новай якасці аб стане аб'екта, працэсу або з'явы. Яны даюць магчымасць актывізаваць і эфектыўна выкарыстоўваць інфармацыйныя рэсурсы грамадства, якія сёння з'яўляюцца найбольш важным стратэгічным фактарам яго развіцця.

Вопыт паказвае, што актывізацыя, распаўсюджванне і эфектыўнае выкарыстанне інфармацыйных рэсурсаў (навуковых ведаў, адкрыццяў, вынаходстваў, тэхналогій, перадавога вопыту) дазваляюць атрымаць ютотную эканомію іншых відаў рэсурсаў: сыравіны, энергіі, карысных выкапняў, матэрыялаў і абсталявання, чалавечых рэсурсаў і т. п. [1].

Важнасць вывучэння моў заключаецца ў неаходнасці наладжвання зносін з людзьмі з іншых краін, узбагачэння культурнага ўзаемаразумення і падтрымкі міжнародных зносін. Каб вывучаць мову, трэба зразумець менталітэт народа, які на ёй размаўляе, а значыць – пагрузіцца ў новы светапогляд, паспрабаваць іншыя спосабы зносін. Гэта моцна пашырае карціну свету і дапамагае засвоіць свежыя стратэгіі мыслення [2].

інфармацыйныя тэхналогіі, у тым ліку мабільныя дадаткі, відэаўрокі і аўдыёматэрыялы, шырока выкарыстоўваюцца для вывучэння замежных і родных моў, што дазваляе людзям лепш засвойваць неабходны

матэрыял. Яны маюць агульную ролю ў вывучэнні мовы, дапамагаючы навучэнцам атрымаць доступ да вялікіх аб'ёмаў інфармацыі і практыкаваць маўленне на мове, якая вывучаецца, у інтэрактыўным рэжыме.

Сёння выкарыстанне розных мультымедычных тэхналогій робіць працэс вывучэння замежных або родных моў цікавым і даступным, дазваляючы людзям дакладна разумець ўсё тое, чаму іх навучаюць. Гэта стварае магчымасць падыходзіць да вывучэння моў індывідуальна, удзельнічаць у віртуальных абменах, а таксама складаць тэсты для кантролю навучальнага працэсу.

У наш час існуе мноства сучасных тэхналогій, якія могуць дапамагчы ў вывучэнні замежных моў. Найперш гэта выкарыстоўваецца ў дыстанцыйным навучанні. Дыстанцыйнае навучанне – гэта адукацыйны працэс з прымяненнем тэхналогій, якія забяспечваюць сувязь навучэнцаў і выкладчыкаў на адлегласці, без непасрэднага кантакту або ўзаемадзеяння ўдзельнікаў адукацыйнага працэсу паміж сабой на адлегласці, якое адлюстроўвае ўсе ўласцівыя вучэбнаму працэсу кампаненты (мэты, змест, метады, арганізацыйныя формы, сродкі навучання) і рэалізуецца спецыфічнымі сродкамі інтэрнэт-тэхналогій або іншымі сродкамі, што прадугледжваюць інтэрактыўнасць [3]. інфармацыйныя тэхналогіі ў дыстанцыйным навучанні адыгрываюць прыярытэтнае значэнне.

Адна з форм дыстанцыйнага навучання – гэта анлайн-курсы. У наш час ёсць як курсы, якія проста дазваляюць вывучыць замежную мову, так і тыя, што рыхтуюць навучэнцаў да розных відаў экзаменаў, напрыклад, для паступлення ў вышэйшыя навучальныя ўстановы або для пацвярджэння ўзроўню ведання пэўнай мовы.

Сучасныя сродкі тэлекамунацый у дыстанцыйным навучанні забяспечваюць інтэрактыўны спосаб навучання, і гэта вельмі зручна, калі параўноўваць дыстанцыйнае навучанне і завочнае. Аднак для таго, каб эфектыўна навучацца анлайн, неабходны некаторыя стартавыя веды і апаратна-тэхнічнае забеспячэнне, таксама неабходна мець не толькі камп'ютар з выходам у інтэрнет, але і валодаць мінімальнымі навыкамі работы ў сетцы [4].

Яшчэ адна тэхналогія навучання – гэта VR і AR. Тэма тэхналогій дапоўненай і віртуальнай рэальнасці ў навучанні яшчэ да канца не раскрытая і толькі набірае абароты, але мы бачым, як актыўна ў апошнія гады прымяняюцца VR (virtual reality) і AR (augmented reality) у сферах забавы і маркетынгу, таму можна сказаць, што ў бліжэйшай будучыні мы зможам выкарыстоўваць іх і ў сферы адукацыі больш шырока.

Наступная тэхналогія, на якую мы звернем увагу, – гэта мабільныя дадаткі. Яны вельмі падобныя на анлайн-курсы, аднак у адрозненні ад іх, яны значна эфектыўней у выкарыстанні. Прыкладам такога дадатку можа быць Duolingo. У ім сабрана мноства замежных моў, і маецца вельмі прыемны і зразумелы падыход да іх вывучэння.

Эфектыўнымі сродкамі вывучэння замежных моў з'яўляюцца сінтэзатары маўлення, пры дапамозе якіх можна ажыццявіць гукапіс розных навучальных тэкстаў. Сучасныя інструменты дазваляюць гэта зрабіць так, каб гаворка ўспрымалася рознымі галасамі. Для гэтага можна выкарыстаць такія інтэлектуальныя прадукты, як Voicemaker, Apihost, Zvukogram, Robivox, Speechpad і інш. Многія з іх маюць выбар розных моў, галасоў, хуткасці чытання, даўжыні паўз і інш. Часам існуе опцыя па стварэнні пэўнага настрою, эмацыйнай афарбоўкі, напрыклад, радасць, злосць, разгубленасць і т. п. Гэта выклікае цікавасць у навучанні і актывізуе ўвагу навучэнцаў [5, с. 386].

У вывучэнні роднай мовы таксама можна разлічваць на сучасныя інфармацыйныя тэхналогіі. У наш час многія людзі імкнуцца павысіць узровень валодання ёю. Наогул ёсць і такія асобы, якія лічаць вывучэнне роднай мовы нецікавым і непатрэбным заняткам. Разам з тым, многія не ведаюць, дзе можна вывучыць родную мову ці ім не хапае часу з-за розных фактараў. І ва ўсіх гэтых выпадках на дапамогу прыходзяць сучасныя інфармацыйныя тэхналогіі. Яны робяць вывучэнне роднай мовы вельмі цікавым, інтэрактыўным і, што нягледзячы на, індывідуальным. Кожны можа займацца ў сваім тэмпе і ў зручны для яго час.

Калі ж казаць пра канкрэтныя сучасныя інфармацыйныя тэхналогіі, якія выкарыстоўваюцца пры вывучэнні роднай мовы, то яны практычна цалкам супадаюць з тымі, што выкарыстоўваюцца пры вывучэнні замежных. Назавем даступныя рэсурсы, якія дапамогуць у вывучэнні беларускай мовы. Напрыклад, для вывучэння нашай роднай мовы існуюць спецыяльныя мабільныя дадаткі, найбольш папулярным з якіх з'яўляецца "Лемантар – беларускі алфавіт". Таксама ёсць шмат розных анлайн-курсаў, прысвечаных вывучэнню беларускай мовы, напрыклад, "Мова Нанова", дзе сабрана больш за 15 урокаў для засваення асобных правіл беларускай граматыкі. Прыкладам інфармацыйных рэсурсаў для вывучэння беларускай мовы можна назваць інтэрнэт-сайт "Адукар", у якім сабрана шмат матэрыялу для падрыхтоўкі да цэнталізаванага тэсціравання. Яшчэ прыкладамі сучасных тэхналогій, якія дапамагаюць у вывучэнні беларускай мовы, з'яўляюцца анлайн-перакладчыкі і анлайн-слоўнікі. Дзякуючы ім, вельмі проста зрабіць пераклад невядомага слова або яго значэнне. Гэта больш эфектыўна за пошук гэтай жа інфармацыі ў папяровым вырыянне.

Апошнім часам у сютэме вышэйшай адукацыі распацоўваюцца розныя электронныя адукацыйныя рэсурсы (ЭАР) для студэнтаў, якія дапамагаюць у вывучэнні розных дысцыплін, у тым ліку і моў. У БДУiP складзены розныя ЭАР як для вывучэння замежных моў, так і беларускай. Як адзначаецца ў навуковай літаратуры, ЭАР з'яўляюцца эфектыўнымі сродкамі для дыстанцыйнага авалодання мовамі як самастойна, так і пад кіраўніцтвам выкладчыка. Дзякуючы гэтым тэхнічным сродкам з'явілася магчымасць вывучэнне роднай або замежнай мовы ў жывой, творчай, цікавай і натуральнай формах, і самае галоўнае, значна павялічылася эфектыўнасць навучання. Распрацаваныя ў БДУiP ЭАР па вывучэнні моў – гэта навучальныя рэсурсы, распрацаваныя пры дапамозе інфакамунікатыўных тэхналогій. Яны ўключаюць сютэматызаваную інфармацыю

для ажыццяўлення вучэбнай дзейнасці, а таксама фонды для прымянення ведаў на практыцы і ацэнкі атрыманых студэнтамі ведаў. Кожны ЭАР мае тэарэтычны, практычны і кантрольны раздзелы, таму такое навучанне з'яўляецца, эфектыўным [6, с. 72].

Усе пералічаныя вышэй тэхналогіі могуць быць эфектыўныя пры вывучэнні як замежных, так і беларускай мовы, але маюць некаторыя недахопы, напрыклад, адсутнасць асабістага кантролю і магчымасці ўзаемадзейнічаць з носьбітамі мовы ў рэжыме рэальнага часу. Таксама не ўсе гэтыя тэхналогіі могуць быць даступны кожнаму чалавеку, бо не ўсе людзі, асабліва пажылога ўзросту, маюць доступ у інтэрнэт ці ўмеюць ім карыстацца.

Такім чынам, можна сказаць, што выкарыстанне розных сродкаў інфармацыйных тэхналогій пры вывучэнні моў садзейнічае павышэнню цікавасці да адукацыйнага працэсу. Найперш тэхналогіі дазваляюць эканоміць час. Дзякуючы інтэрнэту і мабільным дадаткам, можна вывучаць любую мову ў любы зручны час і ў любым месцы. Акрамя таго, доступ да розных навучальных рэсурсаў і анлайн-платформ дазваляе ўзбагаціць працэс навучання і атрымаць дадатковыя матэрыялы для вывучэння. Выкарыстанне тэхналогій таксама забяспечвае зручнасць. Анлайн-слоўнікі і перакладчыкі дапамагаюць хутка знаходзіць патрэбныя словы і выразы, а спецыяльныя дадаткі праграмы прапануюць інтэрактыўныя практыкаванні, гульні і тэсты, што робіць працэс навучання больш цікавым і эфектыўным.

Список использованных источников:

1. Информационная технология [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://studfile.net/preview/2484532/>. – Дата доступа: 15.11.2023.
2. Изучение языков [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://iifehacker.ru/izuchenie-inostrannyx-yazykov/>. – Дата доступа: 16.11.2023.
3. Дистанционное обучение [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://ru.wikipedia.org/wiki/Дистанционное_обучение. – Дата доступа: 18.11.2023.
4. Дистанционное обучение [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://moiuch.ru/archive/88/17038/>. – Дата доступа: 18.11.2023.
5. Петрова, Н. Е. Использование интеллектуальных технологий в обучении русскому языку как иностранному в вузе / Н. Е. Петрова // Цифровая гуманитаристика и технологии в образовании (DHTE 2023): сб. статей IV Международной научно-практической конференции, Москва, 16 – 17 ноября 2023 г. / Под ред. В.В. Рубцова, М.Г. Сороковой, Н.П. Радчиковой. – Москва: ФГБОУ ВО МГППУ, 2023. – С. 381–389.
6. Пятрова, Н. Я. Дыстанцыйныя тэхналогіі навучання / Н. Я. Пятрова // Роднае слова. – 2022. – № 6. – С. 72 – 74.